

implementation of such measures requires some investment costs. In terms of quantitative assessment of the effect of eco-investments requires identifying appropriate dependencies linking the size of investment with the value of the results obtained.

The statistical analysis of Polish Voivodship illustrates, that these indicators and their product significantly differ for different areas – different regions of one country, on given example of Poland. Because of this, the latter figure may be used to identify priority areas for the implementation of measures in order to reduce air pollution. In order to select appropriate investment projects, we require further assessment of the eco-costs effectiveness, which is largely dependent on the innovation degree of new technology.

The performed work have shown, that the choice of parameters, that quantify environmental assessment should take into consideration the pollution's negative impact at first on the life quality of one man, and then summarize the number of residents living in a particular area.

The strategy to reduce pollution at the country level should consist the eco-activities for individual Voivodeships considering the level of local pollution, their industrial specifics as well as general and local resource capacity allocation, formation and implementation of eco-investment projects.

In practical, problem-solving terms, each region of Poland needs to implement a sensible, economically efficient, deep decarbonization program built on the three pillars of energy efficiency, low-carbon electricity, and fuel switching. It can be done, then the country should also agree to joint programs of R&D on key low-carbon challenges, such as the effective storage of renewable interminant energy and so on.

1. Resolution adopted on the United Nations General Assembly on 27 July 2012/The future we want/United Nations General Assembly/A/RES/66/288/United Nations, 2012/ – 53 p. (USA).

2. <http://www.mdgmonitor.org/goal7.cfm> (USA).

3. Air Quality in Europe – 2013 report/European Environment Agency, 2013/European Commission Edition; Luxemburg, 2013. – 112 p. (Luxemburg).

5. Environment – 2013 report/Central Statistical Office, 2013, Warsaw, 2013. – 580 p.

6. V. Voytsekhovska. Economic-statistical analysis and optimization of regional innovative development. International Journal of Arts and Sciences//Business and economics. Vol 4, Nr.20. – 2011, (USA).

Дербеньова Я.В.

аспірантка

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УКЛАДАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТОРГОВИХ УГОД В СИСТЕМІ ГАТТ / СОТ

Глобальна економіка сьогодні – це економіка інтеграційних об'єднань. У світовому господарстві інтеграційні процеси спостерігаються як на глобальному, так і на регіональному (локальному) рівнях. Країни починають розглядати Регіональні торговельні угоди (РТУ, англ. Regional Trade Agreements) як основу своєї торгової політики. Регіональні угоди виступають в якості невід'ємної частини загальної стратегії розвитку країн і регіонів для поетапної інтеграції в світову економіку.

Практично всі держави є учасниками одного або декількох угод про регіональну інтеграцію. Станом на 1 лютого 2016 року в Секретаріаті СОТ було зареєстровано 625 Регіональних торгових угод (Таблиця 1) [1]. У той час як за період з 1948 по 1994 рр. в ГАТТ було направлено всього 123 нотифікації.

Кількість чинних Регіональних торгових угод на 1 лютого 2016

Вид регіональної торгової угоди	Кількість
Зона вільної торгівлі (англ. Free Trade Agreement – FTA), згідно ГАТТ ст. XXIV	238
Митний союз (англ. Custom Union – CU), згідно ГАТТ ст. XXIV	28
Часткова угода (англ. Partial Scope Agreement)	16
РТУ за товарами та послугами, згідно ГАТТ ст. XXIV і ГАТС ст. V	139
Всього:	421

Джерело: складено автором за даними [1]

РТУ за даними ЮНКТАД і СОТ охоплюють більше 50% світової торгівлі, в тому числі 16% – безмитна торгівля [1]. Найбільш інтегрованим в світі ринком є Європейський Союз: близько 70% торговельних операцій здійснюється в його межах. Торгівля між країнами НАФТА становить 51% експорту Північноамериканської угоди про вільну торгівлю. Країни МЕРКОСУР здійснюють близько 16% зовнішньоторговельних операцій всередині угоди, Андський спільний ринок – 8%, АСЕАН – 25%. Створення РТУ є одним з дозволених Світовою організацією торгівлі (СОТ) винятків з режиму найбільшого сприяння (РНС). РНС визначений в статті I ГАТТ-1994 і є фундаментальним принципом правової системи СОТ. Відповідно до цієї статті держави-члени СОТ зобов'язані надавати товарам інших держав-членів не менш сприятливий режим, жодна країна не повинна встановлювати особливі торгові переваги для інших країн СОТ або проводити по відношенню до них дискримінацію.

Можна виділити ряд тенденцій в розвитку РТУ.

1. Змінилася не тільки кількість РТУ, але і якість. Абсолютна більшість (90%) РТУ – це угоди про зони вільної торгівлі, в яких повністю усуваються або радикально знижуються митні тарифи на торгівлю між країнами цієї зони.

2. Якщо раніше переважали двосторонні угоди про зону вільної торгівлі, то останнім часом укладаються угоди між декількома країнами, причому слово «регіональний» вже не означає прив'язку до одного регіону, а використовується лише для протиставлення цих угод універсальним угодами, що укладаються на рівні СОТ (154 РТУ з діючих 421- між країнами, які належать до різних регіонів).

3. Укладання так званих мега-РТУ, що створюють зону вільної торгівлі, яка охоплює кілька континентів. Якщо раніше них відносились Угода про Північноамериканську зону вільної торгівлі (НАФТА 1994 роки) і Угода про Карибської зону вільної торгівлі (2004 року), то зараз до них уже можна віднести об'єднуюче 12 країн від США до Брунею Транс-Тихоокеанське партнерство (Trans-Pacific Partnership), переговори про яке завершилися на початку жовтня 2015 року. Ще більшою за своїм впливом на світову торгівлю буде угода про партнерство між ЄС і США (Transatlantic Trade and Investment Partnership), переговори про який знаходяться на завершальній стадії [1].

4. Змінився зміст цих угод. Крім створення зон вільної торгівлі, РТУ регулюють питання інвестицій, інтелектуальної власності, захисту прав споживачів, трудових і екологічних стандартів, найчастіше виходячи за межі норм СОТ і навіть вступаючи у протиріччя з ними (наприклад, РТУ між США і Йорданією прямо встановлює, що стосовно правил доступу на ринок ліків застосовуються норми цього РТУ, а не положення Угоди ТРІПС, укладеної в рамках СОТ). При цьому всі РТУ розрізняються не тільки за складом учасників, але і за обсягом пільг і преференцій.

5. Процес створення РТУ охопив всі країни світу (винятком є Монголія, яка не входить ні в одну РТУ). Нормою стає участь держави відразу в декількох угодах.

6. Сучасні РТУ характеризуються диверсифікацією рівня економічного розвитку партнерів по угрупованню. Наприклад, переважання США в НАФТА (на США припадає понад 70% сукупного ВВП угруповання). В Азіатській ЗВТ Сінгапур має найбільш високий показник ВВП на душу населення (в 10 разів перевищує показник Камбоджі).

Причини, що спонукають держави вирішувати питання подальшого регулювання світової торгівлі на регіональному рівні наступні: 1) простіше і швидше домовитися, немає пакетного підходу, крім того, в РТУ можна передбачити більш суворі, ніж на рівні СОТ, зобов'язання, або погодити нові, в СОТ ще не прийняті. 2) РТУ – це завжди пільги, узгоджувані між собою обмеженою кількістю країн (що узагальнює термін «селективна лібералізація»). 3) Відсутність в СОТ нових норм, які б більше відповідали 21 століттю, ніж старі правила. 4) Слабкість контрольного механізму в СОТ призвела до того, що ст. XXIV ГАТТ є найбільш часто порушували статтею ГАТТ. Через правила консенсусу спеціальний комітет виявився не в змозі прийняти жодного доповіді з приводу невідповідності окремо взятої РТУ вимогам СОТ, хоча розбіжності фіксувалися неодноразово.

В той же час, негативні аспекти розвитку регіональної інтеграції полягають в тому, що це призводить до виникнення незрозумілих, а іноді суперечливих один одному зобов'язань між країнами, які часто є підписантами великого числа угод з дублюючим членством [2]. Крім того, фактичне використання узгоджених торгових пільг в рамках РТУ не завжди ефективно і залежить не тільки від пропозиції виробників і торгових фірм, а й від складності визначення правил походження, які розрізняються між РТУ і часто використовуються країнами як нетарифні бар'єри.

Таким чином, економісти вказують на необхідність пов'язати тарифи з застосовуваними ставками, але не збільшувати їх, а досягти згоди про часткове зниження багатосторонніх тарифів [3]. Необхідно розвивати існуючі та створювати нові преференційні угоди з менш розвиненими країнами-партнерами; залишати регіональні угоди відкритими для можливого включення нових країн, готових слідувати правилам. Це загальна рекомендація для всіх РТУ. З іншого боку, необхідно включити положення про спрощення процедур торгівлі в угоди про вільну торгівлю, і в стратегії з розвитку торгівлі. Необхідно включати елементи з проекту угоди СОТ та інші інструменти для спрощення процедур торгівлі по всьому ланцюжку поставок, наприклад спрощення документації і вимог до документообігу.

1. *The World Trade Organization/ [Електронний ресурс] .- Режим доступу: <http://www.wto.org/english>*

2. *Regional Trade Agreements: Effects on Trade. Global Economic Prospects [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://siteresources.worldbank.org/INTGEP2005/Resources/GEP107053_Ch03.pdf*

3. *Baldwin R., Freund C. "Preferential trade agreements and Multilateral Liberalization"/ Jean-Pierre Chauffour, Jean-Christophe Maur/ Preferential Trade Agreement Policies for Development. A Handbook. Washington.-2011.- pp.121-138.*